

2024-02-28

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr: KFKS-2024-00315

Uppföljning av Nackas miljöprogram 2023

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens miljöutskott föreslår kommunstyrelsen att fatta följande beslut.

1. Kommunstyrelsen noterar informationen.
2. Kommunstyrelsen överlämnar uppföljningen till samtliga nämnder.

Sammanfattning av ärendet

Nacka kommun antog 2016 ett lokalt miljöprogram med sex miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, Giftfri miljö, Rent vatten, God bebyggd miljö och Ett rikt växt- och djurliv.

Under 2024 kommer ett nytt klimat och miljöprogram tas fram som ersätter det från 2016. Men uppföljningen av Nackas miljöprogram 2016 utgör ett viktigt underlag till det nya programmet.

Sammanfattningsvis visar många av indikatorerna positiva trender; bland annat har antalet publika laddpunkter för elbilar mer än dubblats från föregående år, solceller och effekt från solenergi på kommunala byggnaders tak har ökat liksom användandet av grönytefaktor i kommunens markanvisningar.

De mer trögrörliga indikatorerna visar en relativt oförändrad trend från föregående år såsom minskad klimatpåverkan, frisk luft och god vattenkvalitet där status på sjöar och vattendrag är oförändrade jämfört med föregående år.

Utsläpp från kommunens flygresor har ökat jämfört med 2022. Utsläppen från anställdas flygresor varierar dock stort mellan åren.

Detta ärende redovisar uppföljningen av de lokala miljömåls indikatorer som går att läsa i miljöprogrammet, se bilaga 1 samt på nacka.miljobarometern.se/. På miljöbarometern finns en sammanställning av alla indikatorers utveckling.

Ärendet

Nackas miljöprogram antogs 2016 och sträcker sig till 2030. Programmet är baserat på sex miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, Giftfri miljö, Rent vatten, God bebyggd miljö och Ett rikt växt- och djurliv. Syftet med uppföljningen är att följa upp hur arbetet med att nå miljömålen fortlöper. Varje år följs målarbetet upp av kommunstyrelsen.

Utifrån uppföljningen kan även slutsatser dras kring hur effektiva och tydliga indikatorerna är för att mäta utvecklingen. Indikatorerna kommer utifrån det ses över och i viss mån justeras i arbetet med det nya klimat- och miljöprogrammet som tas fram under 2024. Samarbete mellan kommunens egna verksamheter, företag och invånare i Nacka är grunden till ett bra miljömålsarbete.

Sammanfattade kommentarer per miljömål

I miljöbarometern finns den fullständiga redovisningen av utvecklingen för samtliga indikatorer. Detta är en sammanfattning av utvecklingen för de sex övergripande målen.

Begränsad klimatpåverkan

Växthusgasutsläpp per person inom kommunens geografiska område har ökat något åren 2020 och 2021 visar den senaste mätningen från nationella emissionsdatabasen. De största utsläppsposterna utgörs av transporter som sker inom kommunen samt utsläpp kopplade till energianvändning från bebyggelse. Indikatorerna för klimatpåverkande utsläpp uppdateras med två års fördröjning. Utsläppen från kommunens tjänsteresor med flyg har ökat jämfört med år 2022 och trots att trenden för utsläpp från flygresor är svagt positiv krävs större minskningar för att nå kommunens mål om minskad klimatpåverkan med 90 % till år 2030 jämfört med år 2014. Utsläppen från flygresor skiljer fluktuerar mycket från år till år, sannolikt beroende på studieresor och konferenser som ger stort utfall i mätserien. Klimatpåverkan från kommunens matinköp minskar och matavfall som samlas in i Nacka och skickas till biologisk behandling ökar och så även andelen av Nacka kommuns fordon som drivs på fossilfria drivmedel vilket är positivt. Energianvändningen i kommunägda fastigheter minskar medan andelen solenergi ökar vilket är positivt.

Frisk luft

Målet är att luften ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas. Halten av partiklar och andra luftföroreningar är fortfarande på låga nivåer utifrån de senaste beräkningarna som gjorts för skolor och förskolor i Nacka. För samtliga Nackas skolor och förskolor uppfylls miljökvalitetsmålen förutom vid ett enstaka fall där partiklarna låg lite högt på delar av skolgården. Detta varierar dock från år

till år då partiklarna i luften är mycket beroende på väderförhållanden. Då transporter bidrar till luftföroreningar är utveckling av andra färd sätt viktiga medel för bättre luftkvalitet. Under 2023 antog kommunfullmäktige en cykelstrategi med strategiska insatsområden för förbättrade cykelmöjligheter i kommunen och under året har antal cyklister vid kommunens mätpunkter ökat vilket är positivt.

Majoriteten av indikatorerna inom frisk luft visar på oförändrad utveckling jämfört med tidigare år.

Giftfri miljö

Målet är att Nacka ska vara så giftfritt att inte människor eller miljö påverkas negativt. Att vi ska ha minskade gifter i barns vardag samt att inga skadliga utsläpp ska ske från förorenade områden. Utvecklingen mäts bland annat genom mängden farligt avfall i soppåsen (g/hushåll och vecka). Utifrån genomförda plockanalyser har mängden farligt avfall ökat något år 2023 då plockanalyserna visar 11 gram farligt avfall per hushåll och vecka, jämfört med 5,7 gram år 2022. Trenden är dock minskande sett över en flerårsperiod.

En enkät skickas årligen ut till förskolorna inom kommunen och består av flera punkter inom området giftfri förskola, vilket är en indikator i miljöprogrammet. Enkäten innehåller en checklista med frågor om exempelvis förskolorna byter ut produkter innehållande skadliga ämnen. Över tid ses en positiv trend på andelen punkter i checklistan som uppfylls av kommunens förskolor och målet är att samtliga förskolor ska uppfylla alla punkter i checklistan till år 2025.

Andelen närproducerad mat som köps in till kommunens verksamheter har ökat under 2023 samtidigt som andelen ekologisk mat minskat. En anledning till att inköpen av de ekologiska varorna minskat kan bero på ökade livsmedelspriser.

Rent vatten

Andelen sjöar som uppnår god ekologiskt och kemisk status ligger kvar på samma nivåer som tidigare år. Klassningen av sjöarnas näringstillstånd utgår från medelvärde av totalhalten fosfor tre år i rad. För perioden 2021–2023 visar åtta sjöar god status, elva visar hög status, sex sjöar visar måttlig status och endast en sjö visar otillfredsställande status avseende fosfor.

Resultaten av åtgärder för att minska övergödningen syns oftast några år efter att åtgärder genomförts. I Nacka pågår ett aktivt arbete för förbättrad status i våra sjöar och kustvatten. Under året färdigställdes reningsbassängerna i Kyrkviken. Övergödning och

påverkan av miljögifter är de största problemen i kommunens kustvatten. Flera vattenområden uppnår inte heller god kemisk status.

Avloppsvatten från anläggningar med dålig rening bidrar till övergödning i sjöar och kustvatten. En viktig insats som kommunen gör är att fortsätta bygga ut VA i kommunens förnyelseområden. Andelen badvattenprover utan anmärkning i Nacka har minskat något men ligger fortfarande högre än genomsnittet för riket.

God bebyggd miljö

Den bebyggda miljön i Nacka ska bidra till en god livsmiljö där resurser nyttjas på ett hållbart sätt. Det ska vara nära till naturen och människors hälsa ska stå i fokus. Nackas sårbarhet inför effekterna av klimatförändringarna ska minska.

Nacka har fortsatt att installerat solceller på kommunala fastigheter med målsättningen att alla tak på kommunens fastigheter ska förses med solceller där det är lämpligt. Den totala ytan av kommunala solcellsanläggningar uppgår år 2023 till 3165 kvm vilket är en ökning med 1000 kvm jämfört med 2022. Antalet miljöcertifierade byggnader i kommunen har ökat under 2023 och är idag 310 byggnader, vilket överskrider målet till 2025 (200 st.). En ökande trend syns även för publika laddpunkter för elbilar som ökat under 2023. Totalt finns nu 389 laddpunkter vilket är en ökning med 237 stycken jämfört med 2022.

Ett rikt växt- och djurliv

Målet är att Nacka ska ha ett attraktivt och varierat landskap med en bevarad mångfald av djur och växter. Under 2023 har ett arbete med att ta fram ett nytt grö- och blåstrukturprogram inletts. Grön- och blåstrukturprogrammet anger hur närhet till naturen för Nackaborna säkras samt hur de biologiska sambanden kan stärkas. Grön och blåstrukturprogrammet inkluderar även kust och sjöar i Nacka.

En insektsinventering har genomförts vid den nyanlagda våtmarken vid Mensättra som visar att 207 nya individer av flertalet arter tillkommit sedan våtmarken återskapades. Ytan som tidigare varit utdikad har nu anlagts till en rekreativ och pedagogisk våtmark med syfte att rena vatten från näringsämnen, verka flödesdämpande och bidra till att stärka områdets biologiska mångfald.

Ekonomiska konsekvenser

Inga ekonomiska konsekvenser bedöms uppstå då ärendet endast är en uppföljning av 2023 års miljöarbete.

Det är respektive nämnd som ansvarar för att ta fram åtgärder kopplade till miljöprogrammet. Ekonomiska konsekvenser är därför beroende av vilka val av åtgärder som respektive nämnd kommer att föreslå i nämndernas mål- och budgetprocess.

Konsekvenser för barn

Allt miljöarbete leder till minskad negativ påverkan på barn och bättre förutsättningar för deras framtid och är således positivt för barnen.

Handlingar i ärendet

Tjänsteskrivelse daterad den 28 februari 2024

Bilaga 1 Nacka kommuns miljöprogram 2016-2030 [Nacka kommuns Miljömål 2021](#)

Bilaga 2 Miljöbarometern (webbsida) nacka.miljobarometern.se/

Oskar Niemi

Miljöstrateg

Strategiskt klimat- och miljöarbete

Emma Östlund

Enhetschef

Strategiskt klimat- och miljöarbete